

УДК 339.922 (477): 061.1ЄС

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Наталія Антонюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів, Україна, 79000, тел.(032)239-46-56,
e-mail: nantonyk@yahoo.com*

Розглянуто актуальні проблеми досліджень внутрішнього і зовнішнього виміру функціонування ЄС, зокрема подолання фінансової та інституційної кризи, трансформації його міжнародного оточення, а також сучасні аспекти взаємовідносин Україна – ЄС.

Ключові слова: європейська інтеграція, трансформація, фінансова криза, інституційна криза, міжнародне оточення, Україна, Європейський Союз.

Розвиток європейських інтеграційних процесів відбувається у різноманітних сферах і проявляється в двох основних вимірах: поряд з внутрішнім виміром, що має фундаментальне значення та охоплює різноманітні явища та процеси в рамках Європейського Союзу, а також між державами-членами, існує також дуже важливий міжнародний вимір. Спробуємо окреслити коло проблем, що стосуються цих двох напрямів дослідження сучасного стану і майбутнього Європейського Союзу. Окремим тематичним колом, яке часто потребує переосмислення й актуалізації, є проблеми євроінтеграційної перспективи нашої держави та питання її взаємин із ЄС, які, незважаючи на широке зацікавлення вітчизняних і закордонних дослідників, мають ще багато неоднозначних і контрверсійних сюжетів, а тому далекі від всеохопленості та вичерпаності.

На сучасному етапі, в період глобальних економічних і політичних перетворень, однією з головних ознак функціонування як міжнародної системи загалом, так і європейської зокрема, стали деструктивні явища у сфері економіки та політики. Тому актуальними є дослідження не лише питань подолання цих явищ, але й потреба визначення у цьому контексті основних моделей функціонування та розвитку Європейського Союзу в майбутньому.

Кризові явища, що розпочалися у США і внаслідок глобалізаційних процесів перекинулись у Європу, становлять загрозу для нормального функціонування Європейського Союзу загалом. Вони виявляють проблеми та неузгодженість у співпраці. Частина експертів вважає, що причиною цих явищ є саме недостатній рівень інтеграції між країнами. Криза в євросоні набуває рис системного явища, і впоратися з нею неможливо лише заходами, які ухвалюватиме уряд тільки однієї країни або навіть група держав стосовно подолання кризової ситуації в окремих країнах. Водночас із деструктивними явищами в європейській економіці, у політичній сфері наслідки кризи продовжують провокувати

відставки європейських урядів, які виявляються нездатними вживати адекватних і послідовних антикризових заходів. Тому важливим залишається напрацювання шляхів подолання та вивчення власне цих явищ та їхніх наслідків у різних сферах співпраці між державами.

Криза в зоні євро полягає в тому, що деякі країни мають настільки високий рівень заборгованості, що подальше термінове обслуговування зовнішнього боргу стає завданням аж надто складним, якщо не неможливим. Виникла реальна загроза банкрутства не лише національних банків, але й економік країн загалом. Однією зі спроб знайти оптимальне рішення стала зустріч 12 жовтня 2008 р. лідерів 15 країн Євросоюзу, що пройшла в Парижі. В ході зустрічі вони домовилися запровадити систему державних гарантій для кредитів, котрі залучають банки, а також забезпечити підтримку фінансовим інститутам, які зіштовхнулися з проблемами [9].

Одним із найрадикальніших кроків, покликаних сприяти вирішенню проблем кризи в євроні, стало створення *Європейського фонду фінансової стабільності* (англ. EFSF) – компанії, сформованої урядами держав ЄС з метою запобігання поширенню європейської боргової кризи. Франція і Німеччина стали основними ініціаторами та одними з найбільших інвесторів EFSF [11]. Фінансування фонду здійснюють держави ЄС, найбільшу частку в інвестиційній структурі фонду мають країни, яким рейтинговими агентствами присвоєно найвищий кредитний рейтинг.

Ще одним заходом, ініційованим Німеччиною та Францією, став *Пакт стабільності євро* [8]. Ухвалений Європарламентом на початку осені 2011 р., він передбачає пильніший контроль за фінансовою сферою в ЄС заради недопущення повторення кризи, на зразок грецької. Подібні зміни називають найбільшими перетвореннями валютного союзу з часу прийняття рішення про запровадження євро. Йдеться про жорсткіший контроль за бюджетною дисципліною та економічним розвитком, а також про жорсткіші санкції для країн-боржників.

Логічним продовженням заходів у боротьбі з кризою стало підписання угоди про створення Фіскального союзу в березні 2012 р. Вона передбачає контроль з боку Єврокомісії (ЄК) і автоматичні штрафні санкції за порушення бюджетної дисципліни. Вважають, що Фіскальний союз позитивно вплине на розвиток національних економік і створить умови для економічного зростання в ЄС [13].

Німеччина та Франція виступають за інституціоналізацію цієї сфери, зокрема через створення т. зв. економічного уряду ЄС, який контролюватимуть уряди держав-членів. Це, своєю чергою, потребує внесення змін до установчих договорів ЄС. Ідею уряду підтримують не всі. І хоча рішення останніх двох самітів ЄС вказують на чіткий рух у зазначеному напрямі, існують ознаки очевидного розколу всередині Євросоюзу. Прикладом цієї тези є відмова Великобританії від підписання угоди про створення Фіскального союзу, а також протистояння між політичними лідерами А. Меркель та экс-президентом Н. Саркозі [13].

Проблеми в зоні євро не єдині на даний момент у функціонуванні Європейського Союзу. Зміни, які вніс Лісабонський договір, і попередні контрверсії навколо конституційного договору стали предметом дискусії стосовно майбутнього ЄС. Ця інституція, що складається вже із 27-ми членів, може зустрічатися із чимраз більшими труднощами, пов'язаними із координацією спільних дій, а також співпрацею в межах ЄС.

Варто підкреслити, що не тільки громадяни країн-членів не ототожнюють себе із ЄС як елементом ідентичності, але й політики щораз частіше піддають сумніву подальший сенс функціонування цієї інституції. Ці процеси активізувалися перед і під час виборів до парламенту 2009 р., внаслідок яких до Європарламенту вперше прийшли крайні антиінтеграційні партії [4]. Відтак можна зробити припущення, що політики, які противляться процесам подальшої інтеграції, є переконаними противниками самого ЄС. Останні події, які спостерігаємо в Спільноті, даватимуть підстави для гострої антиінтеграційної полеміки на території усього об'єднання.

Виникає необхідність проаналізувати інші нерозв'язані проблеми, які існують у ЄС, окрім реформ, прописаних Лісабонським договором. Варто простежити складнощі насамперед у напрацюваннях спільної позиції, яка б обґрунтовувала потребу подальшого функціонування ЄС. До цього додаються згадані вище проблеми з європейською ідентифікацією. Чекає свого вивчення також проблема наслідків тривалого поділу на країни «старого» і «нового» ЄС, а також відсутності виразних прогнозів, які даватимуть підставу стверджувати, що Лісабонський договір має шанси зміцнити цю інституцію. Труднощі, пов'язані із ратифікацією договору, сигналізують, що прописані ним трансформації можуть, навпаки, призвести до послаблення ЄС [5, 6, 7].

Ми підійшли до розгляду проблем, пов'язаних із зовнішнім оточенням Європейського Союзу. Слід зазначити, що як із теоретичної, практичної, так і з пізнавальної точки зору міжнародний вимір належить до надзвичайно широких, не окреслених чітко питань, котрі також неоднозначно оцінюють політики і науковці. Незважаючи на це, їх розгляд є обов'язковим і принциповим, оскільки значення дослідження міжнародного виміру європейської інтеграції часто применшують і не вивчають належним чином.

У синтетичному розумінні цей вимір охоплює водночас увесь спектр реальних відносин, котрі поєднують головних акторів інтеграційних процесів, тобто Європейський Союз із зовнішнім світом і пов'язані з ними питання, що досліджують різні аспекти: політичні, юридичні, економічні, військові, культурологічні і т. д.

Про вагомість міжнародних умов інтеграційних процесів, котрі відбуваються на Старому Континенті, свідчить те, що багато суттєвих питань і завдань, перед котрими стоїть тепер Європейський Союз, тісно пов'язані з його зовнішньою політикою. Серед цих питань варто виокремити такі: необхідність енергетичного забезпечення країн-членів ЄС в ситуації, коли більшість енергоносіїв, які споживає ЄС, імпортують з інших країн; вирішення питань захисту навколишнього середовища, котре вимагає тісної співпраці з

партнерами в усьому світі; боротьба з міжнародним тероризмом і організованою злочинністю, що вже давно прийняла наднаціональний вимір. Розглядаючи ці питання у дещо ширшому значенні, слід зазначити, що від того, як ЄС вирішуватиме подібні питання, значною мірою залежатиме перспектива розвитку та його майбутнє, а також майбутнє його членів. Отож, головна мета дослідження цих явищ полягає в аналізі обраних аспектів еволюції предметного міжнародного навколишнього оточення ЄС, тобто в характеристиці основних трансформацій, котрі простежуються у сучасному світі. Це складне завдання. Сьогодні спостерігаємо лише спроби окреслити основні дані сучасної архітектури міжнародних відносин шляхом визначення головних тенденцій, а також процесів, явищ і співвідношення сил у глобальному масштабі.

Знаний польський дослідник інтеграційних процесів Даріуш Мільчарек підкреслює, що потужне цивілізаційне коло, котре ми визначаємо широким поняттям Заходу, надалі зберігає ключову позицію. У той час воно не є монолітом, оскільки містить дві складові. На Американському континенті це Сполучені Штати, котрі володіють статусом наддержави, а на Старому Континенті – Європейський Союз. У сфері більшого чи меншого впливу цих двох центрів перебувають регіони, котрі, незважаючи на географічне розташування, можна зачислити до західного світу і котрі охоплюють такі країни, як Австралія, Нова Зеландія, Канада та більшість латиноамериканських країн (зокрема, Мексика, Бразилія, Аргентина і Чилі) [5, ч. 2, с. 13].

Специфічні зв'язки поєднують із Заходом групу країн, котрі вже тривалий час мають з ним спільні політичні, економічні і військові інтереси, а також частково розділяють систему його ідейних цінностей. Члени цієї прозахідної групи суттєво різняться в інтенсивності зв'язків із США чи Європою. Скажімо, дуже близьких у випадку Японії, декотрих «азійських тигрів» (Південна Корея, Тайвань) чи Ізраїлю, менш тісні, наприклад – Індії і Туреччини. Окрему групу становлять також ісламські держави, такі як Пакистан, Саудівська Аравія чи Єгипет, котрі є близькими до Заходу, зокрема, Сполучених Штатів, однак тільки у політично-військовій сфері.

У літературі з даної проблематики підкреслюють, що найважливішим явищем після холодної війни у глобальному масштабі стала не еволюція західної системи, а поява нових сил. Ідеться про країни, котрі досягли позиції регіональних наддержав: насамперед Китай та Індія, меншою мірою Бразилія та поки що слабо розвинута, але з великими природними багатствами Нігерія. До цього переліку відносять також Російську Федерацію, котра після кризи 90-х років почала інтенсивно відбудовувати статус наддержави. Частина з цих країн залишається в орбіті впливів західного світу, але дві провідні держави цієї групи – Китай і Росія – вибрали власні моделі розвитку, котрі можна назвати азіатськими і антизахідними.

Інтерес становить сучасна ситуація розкладу сил із військової точки зору. У цій сфері Захід, здебільшого Сполучені Штати, теж займає домінуючу позицію. Доказом цього може слугувати факт володіння американцями найпотужнішими в історії людства збройними силами і те, що вони призначають на ці сили

кошти, котрі дорівнюють фінансовим витратам усіх інших разом взятих країн у цій галузі. Значним військовим потенціалом володіють також інші члени НАТО, зокрема, країни Європейського Союзу.

Конкуренти західної військової могутності теж знаходяться серед нових наддержав, і насамперед тут слід назвати Росію. Ця країна намагається розвивати величезний військовий потенціал, котрий вона успадкувала після СРСР, у тому числі ядерний, керуючись при цьому імперськими амбіціями, зокрема, стосовно так званого «близького зарубіжжя», котре вона сприймає винятково, як зону впливу своїх інтересів. Російська військова міць, незважаючи на всі намагання, не створює серйозної загрози для США і Заходу загалом, проте її можуть використовувати як міцний інструмент тиску у зовнішній політиці. Окрім цього, Росія намагається створити систему альянсів політико-військового характеру із чітко зазначеним антизахідним курсом, прикладом чого було створення разом з Китаєм і середньоазійськими країнами Шанхайської організації співпраці [2].

Китай – це наступний претендент на звання військової наддержави. Розбудова військового потенціалу також становить для цієї країни виразний пріоритет і реалізується за допомогою великих фінансових витрат. Про це свідчить розвиток усіх видів збройних сил, від звичайних до підрозділів ядерної зброї, а яскравий приклад цього – діяльність у сфері використання космосу. Китайська армія на даному етапі тільки модернізується і збільшує ефективність. З цією метою, серед іншого, вона зменшує свою чисельність, однак налічує 2,8 млн осіб зі зброєю в руках, отож її вважають найбільшою армією світу [10].

Великі військові амбіції має також ще одна нова наддержава – Індія. Зусилля країни у цьому напрямі мають на меті не тільки демонстрацію військової потужності назовні, але, насамперед, досягнення переваги над традиційним ворогом, тобто Пакистаном. Факт володіння обома державами ядерною зброєю робить їхній конфлікт небезпечним для міжнародного суспільства. Додаткові ускладнення, пов'язані з відсутністю військово-політичної стабілізації у всьому регіоні, викликані такими чинниками, як атомні амбіції Ірану і збройний конфлікт в Афганістані за участі держав НАТО.

Доволі мало досліджень присвячено аналізу співвідношення суто політичних сил. Ключовим центром, котрий максимально впливає на міжнародну ситуацію у політико-дипломатичній сфері, залишаються Сполучені Штати. Однак послаблення економічної і політичної позиції США, як і поступова поява інших численних центрів континентального чи регіонального масштабу, впливають на їхню позицію та впливи у сучасному світі. До них належить Європейський Союз. Незважаючи на виразні недоліки у галузі зовнішньої політики, ЄС поступово займає на глобальній політичній сцені більш вагомую позицію, не тільки економічну, а й політичну. З різноманітних причин (зокрема, через відсутність відповідної політичної волі) така позиція не відповідає реальному значенню ЄС у світі. З іншого боку, вона настільки вагома, що не дає змоги ігнорувати чи легковажити європейською інтеграційною структурою при проведенні світової політики. У справах, котрі

стосуються проблем Європи та значною мірою прилеглих регіонів (зокрема таких важливих територій, як Близький Схід), голос дипломатії Європейського Союзу надалі залишається вирішальним або, принаймні, таким, з котрим серйозно рахуються.

З політичної точки зору сучасний світ стає все більш багатополосним. Поряд із західним центром функціонують інші центри, котрі виявляють великі амбіції у сфері вирішення існування форми міжнародних стосунків. Ідеться про нові наддержави, насамперед, Росію і Китай, однак перелік претендентів у цьому випадку довший. Додатковою специфікою сучасної політичної карти світу є можливість отримання відносно високої позиції акторами з невеликим реальним потенціалом. Прикладом цього може бути Північна Корея та Іран [1, с. 163].

Вже згаданий автор Д. Мільчарек констатував створення своєрідної піраміди політичної значимості у сучасному світі. На піку знаходиться невелика група найважливіших акторів глобальної сцени, котрі представляють певні цивілізаційні центри. Нижче перебувають їхні союзники або члени цих центрів (наприклад, держави-члени ЄС), а у самому низу – решта учасників міжнародних відносин, серед яких частина відіграє специфічну, відносно важливу роль, пов'язану, здебільшого, з їхнім втягуванням у конфліктні ситуації [5, ч. 2, с. 29–30].

Зазначимо, що на перешкоді відтворення довершеної картини сучасного світу стоять перманентні зміни, що відбуваються в міжнародних відносинах, котрі характеризуються модифікаціями їхньої архітектури (наприклад, появою нових наддержав) і правлячих ними інтересів, що мають вияв у формі суперництва різноманітних напрямів розвитку. Все призводить до того, що їхній опис, а тим паче аналіз, не піддається чіткому прогнозу. Це не змінює факту, що такий аналіз потрібний для створення повної картини міжнародного середовища, у якому функціонує Європейський Союз. Такі дослідження дають змогу краще зрозуміти підґрунтя сучасного і майбутнього існування та перебігу інтеграційних процесів, присутніх на нашому континенті.

Як зазначено вище, третім дослідницьким напрямом є коло проблем, пов'язаних із взаєминами Україна – ЄС та перспективою членства нашої країни у Європейській Спільноті. Ретельного дослідження сьогодні потребують внутрішні та зовнішні чинники, що шкодять позитивному європейському іміджу України і значною мірою утруднюють її відносини із європейськими структурами. Відсутність політичної консолідації і структурних реформ в економіці, розчарування українського суспільства політичним класом становлять не меншу проблему, ніж небажання багатьох брюссельських політиків реалізувати український проект.

Інтерес становить вивчення проблематики місця та участі України в Європейських регіональних програмах – Чорноморська Синергія, Східне Партнерство, участь у Європейському Енергетичному Співтоваристві, членом якого Україна стала 2011 року [12].

Один із чинників, який значно послаблює інструменти європейської політики щодо усього східного сусідства, відтак і України – позиція ЄС стосовно Російської Федерації, яка полягає у мовчазній згоді на прийняття твердження, що територія колишніх радянських республік є винятковою сферою стратегічних інтересів і впливів Росії, що сповільнює європейські можливості дій у цьому регіоні Європи.

Одним із ключових аспектів в аналізі політики ЄС стосовно України є оцінка того, наскільки політика ЄС загалом гармоніює з політикою її поодиноких членів. Передовсім варто у цьому контексті розглянути німецькі намагання проводити на цій території політику згідно з інтересами Берліна. Що стосується нашої держави, то сьогодні Берлін категорично відмовляє Україні в «європейській перспективі». Серед головних причин цієї відмови можна назвати побоювання влади ФРН, що внаслідок декларування перспективи членства України в ЄС автоматично запуститься передвступний механізм, до чого не готові ані Україна (через все ще значну невідповідність Копенгагенським критеріям), ані ЄС (через важкі наслідки політичної та фінансово-економічної кризи). Для ФРН в короткотерміновій перспективі більш вигідно будувати власну модель економічних відносин і політичних контактів з Україною, ніж допустити Київ до інтеграції зі Спільнотою, що пов'язано з коштами, які лягли б на німецьких платників податків.

Отже, найважливішою проблемою політики ЄС щодо України є відсутність волі на користь її майбутньої інтеграції. Це стосується як окремих європейських структур, так і окремих держав-членів. Навіть парафування 30 березня 2012 року в Брюсселі Угоди про асоціацію не означає переломного моменту у відносинах між ЄС та Україною. Окрім того, важливим залишається також питання ратифікації Угоди країнами-членами ЄС. Навіть якщо ЄС не схильний скласти обіцянок членства, належало б висилати чіткі меседжі про те, що процес приєднання України до європейських структур він не вважає закінченим. Ситуацію ще більше ускладнює політика і дії влади стосовно членів колишнього уряду.

Нова ситуація вимагає нових ініціатив. Таким ефективним інструментом видається розділення переговорів про підписання Договору про Асоціацію від Договору про створення Зони вільної торгівлі між ЄС та Україною. Такий сценарій сприяв би лібералізації торгівлі між сторонами, давав би змогу долучити Україну до системи регуляції і відшукати шанси на ретельніше створення натиску під час подальших політичних переговорів.

Важливим інструментом, вартим для використання, є розбудова академічних програм, які призначають стипендії для студентів із України, а також інтенсифікують зв'язки європейських вищих навчальних закладів з українськими. Кількість українських студентів, які користуються програмами Еразмус Мундус чи Молодь в дії та ін., є непропорційно малою порівняно з іншими країнами, охопленими цими програмами. Отож важко не визнати, що у випадку України цей важливий та ефективний спосіб зміцнення проєвропейських прагнень недостатньо використовують [14].

Незважаючи на всі труднощі, з якими зіштовхується ЄС у своїй діяльності, його позиція ще на довгі роки залишиться непохитною. Деякі дослідники стверджують, що наближається кінець цієї інституції. Однак ця організація міцно закорінена в Європі і країнам, що до неї належать, важко було б відмовлятися від прийнятих у минулому рішень і зобов'язань. Ціна – питання подальшого існування ЄС. Отже, можна сподіватись, що ЄС прагнутиме реформувати свої структури і зміцнювати позицію на міжнародній арені, відтак перелічені вище проблеми, які, безумовно, не вичерпують усіх завдань, матимуть актуальність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Антонюк Н. В. Теоретичні основи країнознавства : Підручник / Антонюк Н. В., Мальська М. П., Занько Ю. С., Ганич Н. М. – К. : Знання, 2011. – 326 с.
2. Пріоритети політики України щодо країн Азії : аналіт. доп. / А. З. Гончарук, А. М. Кобзаренко, О. К. Микал; за заг. ред. О. В. Литвиненка. – К. : НІСД, 2011. – С. 53–53.
3. *Czachor Z.* Głowne kierunki i dynamika zmian w Unii Europejskiej / *Z. Czachor* // *Sprawy międzynarodowe*. – 2010. – № 2. – S. 11
4. Euro do remontu // *Newsweek*. – 2011. – № 35. – S. 54
5. *Milczarek D.* Świat na rozdrożu – ewolucja międzynarodowego otoczenia Unii Europejskiej / *D. Milczarek* // *Studia Europejskie*. – 2009. – № 4(52). – S. 9–31
6. Може kryzys nam pomoże // *Polityka*. – 2012. – № 28.
7. *Rompuy H.* Wielkie wyzwania przed Unią Europejską / *Herman Van Rompuy* // *Studia Europejskie*. – 2011. – № 1(57). – W-wa: Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego. – S. 9–17
8. Еврозона скоро получит новый пакт стабильности евро [Електронний ресурс]. – Режим доступа : // <http://systemforex24.net/main/1501-evrozona-skoro-poluchit-novuy-pakt-stabilnosti-evro.html>.
9. Лідери ЄС узгодять заходи з боротьби з наслідками фінансової кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://novynar.com.ua/world/40416/print>.
10. Пентагон: Китай активно займається економічним і технологічним шпигунством [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wartime.org.ua/2038-pentagon-kitay-aktivno-zaymayetsya-ekonomichnim-tehnologichnim-shpigunstvom.html>.
11. Саміт зони євро узгодив план виходу з кризи // *Бизнес и финансы, Глобализация* [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://irgo.org.ua/globalizaciya/samit-zoni-yevro-uzgodiv-plan-vihodu-z-krizi>.
12. Про ратифікацію протоколу щодо приєднання України до договору про заснування Енергетичного співтовариства: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://energetik.org.ua/node/225>.
13. 26 країн ЄС готові створювати фіскальний союз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eunews.unian.net/ukr/detail/196498>.

14. *Pełczyńska-Nałęcz K.* Integration or imitation? EU policy towards its Eastern Neighbours / *Pełczyńska-Nałęcz K.* // *OSW Studies.* – 2011. – № 36. – P. 24/. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.osw.waw.pl/sites/default/files/PRACE_36_en.pdf.

Стаття надійшла до редколегії 25.10.2011 р.

Прийнята до друку 05.05.2012 р.

CURRENT RESEARCH PROBLEMS OF EUROPEAN INTEGRATION

Nataliya Antonyuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Sichovykh Striltsiv St., 19, Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-46-56,
e-mail: nantonyk@yahoo.com*

The article reviews current research problems of internal and external dimension of the functioning of the European Union, overcoming financial and institutional crisis, transformation of EU's international environment and modern aspects of relations between Ukraine and European Union.

Key words: European integration, transformations, European Union, financial, institutional crisis, international environment, Ukraine.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИССЛЕДОВАНИЙ ЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Наталья Антонюк

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Сечевых Стрельцов, 19, г. Львов, Украина, 79000, тел. (032) 2394656,
e-mail: nantonyk@yahoo.com*

Рассмотрено актуальные проблемы внутреннего и внешнего измерения функционирования ЕС, в частности преодоления финансового и институционального кризиса, трансформирования его международного окружения, а также современные аспекты взаимоотношений Украина – ЕС.

Ключевые слова: европейская интеграция, трансформация, финансовый кризис, институциональный кризис, международное окружение, Украина, Европейский Союз.